
Notiser

MEDISINSK NYTT

TRINE B. HAUGEN

Email: trine.b.haugen@hf.hio.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

ÅSLAUG HELLAND

Email: ahelland@ulrik.uio.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

Ubevisstheten kan også vekke motivasjonen

Motivasjonen som styrer en handling, er som regel bevisst, men det har vært spekulert i om motivasjon også kan være ubevisst. Nå har engelske og franske forskere brukt funksjonell MR av hjernen kombinert med fysiologiske responser til å studere ubevisst motivert atferd (Science 2007; 316: 904-6).

Forsøkspersonene fikk se så korte glimt av penger at de ikke kunne redegjøre for hva de hadde sett. Dette stimulerte basale deler av hemisfæren (the basal forebrain). Økt pengeverdi førte til større energiforbruk, målt ved gripestyrke. Den utløste prosessen var kvalitativt lik den som fant sted der beløpets størrelse var kjent for forsøkspersonene. Denne type studier kan bidra til bedre forståelse av dysfunksjonell motivert atferd, som ved schizofreni og depresjon.

Tyroksin og antidepressiver

En kombinasjon av selektive serotoninreopptakshemmere (SSRI) og liotyronin kan ha bedre effekt ved alvorlig depresjon enn selektive serotoninreopptakshemmere alene (Arch Gen Psychiatry 2007; 64: 679 – 88). Det er konklusjonen i en dobbeltblind studie med 124 pasienter med alvorlig depresjon.

Den ene halvparten fikk sertralin, den andre sertralin kombinert med liotyronin. Etter åtte uker var responsraten 70 % i den første gruppen og 50 % i den andre. Alle pasientene var i utgangspunktet eutyreote, men effekten var likevel best hos dem som i utgangspunktet hadde lavere T3-verdier. Behandling med sertralin alene ga dessuten en liten, men signifikant nedgang i T3-konsentrasjoner hos dem som bare fikk sertralin.

Steroider reduserer risikoen for atrieflimmer

Hydrokortison intravenøst gir mindre risiko for atrieflimmer hos pasienter som blir bypassoperert. Det er konklusjonen i en ny prospektiv, placebokontrollert undersøkelse fra Finland (JAMA 2007; 297: 1562-7).

Atrieflimmer er vanligste arytmi etter hjertekirurgi, og én teori går ut på at det kan skyldes en overdrevet inflammatorisk respons. For å teste hypotesen ble 241 pasienter randomisert til placebo eller 100 mg hydrokortison intravenøst

dagen før operasjonen. Forebyggingen fortsatte deretter hver åttende time i de tre følgende dager.

Insidensen av atrieflimmer var lavere i intervensjonsgruppen enn i placebogruppen (30% mot 48%), og det var ikke flere komplikasjoner hos pasientene i intervensjonsgruppen.

Trygt med talkum ved pleurodese

Kreft i lungene gir ofte væske i lungesekken. Denne kan behandles med pleurodese, eventuelt med talkum. Imidlertid har det vært rapportert flere tilfeller av akutt respiratorisk stressyndrom etter denne behandlingen.

Resultatene fra en prospektiv multisenterstudie publisert i *The Lancet* kan redusere bekymringen (Lancet 2007; 369: 1535 – 9). Av 558 pasienter som fikk behandlingen, var det ingen som utviklet akutt respiratorisk stressyndrom. Det ble brukt talkum med forholdsvis store partikler, noe som antakelig hindrer dem i å trenge inn i luftveiene og forårsake komplikasjoner.

Autisme er arvelig – men ikke alltid nedarvet

Ved hjelp av nye molekylærgenetiske metoder har forskere nå funnet den genetiske mekanismen bak flere tilfeller av autisme.

To forskningsgrupper har brukt komparativ genomisk hybridisering (CGH) på mikromatriser for å finne genetiske forandringer som kan forårsake autisme (J Med Genet 2006; 43: 843 – 9, Science 2007; 316: 445 – 9). I disse analysene ble normalt DNA sammenliknet med DNA fra en person med autisme. Det var forskjeller i kopitallet av ulike gener.

Hos autistiske personer var det nyoppståtte delesjoner og duplikasjoner i genomet. Dette betyr at de hadde kopitallforandringer som de ikke hadde arvet fra sine foreldre – som førte til autisme.

Angst og depresjon

Angst og depresjon er nær beslektede lidelser – og opptrer antakelig enda hyppigere sammen enn antatt. En oppfølgingsstudie fra New Zealand viser at 12 % av deltakerne fylte de diagnostiske kriteriene for både generalisert angstlidelse og alvorlig depresjon ved 32 års alder (Arch Gen Psychiatry 2007; 64: 651 – 60).

De var undersøkt første gang da de var 11 år gamle, og siden hele sju ganger. 70 % av dem med angstlidelse hadde også vært alvorlig deprimerte, det motsatte forholdet var 50 %. Dessuten viste det seg at depresjonen ofte kom før angstlidelsen – noe som ikke stemmer med teorien om at gjentatte episoder med angst fører til depresjon.

Tallene er høyere enn hva tidligere studier har vist. Forfatterne mener at dette kan forklares ved den høye oppslutningen (97 %) og ved at longitudinelle undersøkelser med hyppig datainnsamling gir mer nøyaktige beregninger.

Mors røyking kan redusere sønnenes sædkvalitet

Sædkvaliteten i en befolkning endres over tid og er forskjellig i forskjellige kulturer. Én av grunnene kan være røyking under svangerskapet. Det viser en stor prospektiv studie fra Danmark (Am J Epidemiol 2007; 165: 1372 – 9). Barna ble født i årene 1984 – 87, da det fremdeles var relativt vanlig og akseptert å røyke under svangerskapet. Sønnenes sædkvalitet ble målt da de var mellom 18 og 21 år.

Det var en klar sammenheng mellom mengde og kvalitet på spermene og mors røyking under svangerskapet, men det var bare mengden som var signifikant redusert etter at man hadde kontrollert for kjente risikofaktorer. Røyking under svangerskapet er et relativt nytt fenomen og varierer sterkt i ulike kulturer. Samtidig finnes gode biologiske forklaringer på sammenhengen mellom røyking og sædkvalitet. Det er derfor sannsynlig at funnene kan forklare noe av variasjonene i sædkvalitet.

Røyking før graviditeten kan gi økt risiko for brystkreft

Ut fra epidemiologiske data er det ikke funnet sterke sammenhenger mellom røyking og brystkreft. Men resultater fra en studie fra USA tyder på at dersom kvinner røyker før de får barn, kan dette øke brystkreft risikoen (Am J Epidemiol 2007; 166: 55 – 61). Studien omfattet mer enn 50 000 personer som fylte ut to spørreskjemaer mellom 1988 og 1998.

Forskerne sammenliknet brystkreftforekomsten hos dem som hadde røykt før svangerskapet og hos dem som hadde røykt etterpå. De fant at risikoen for brystkreft var økt med 3 % per «røykeår» før første fødsel, mens det ikke var noen slik sammenheng for røyking senere i livet. Resultatene stemmer med teorien om at brystvevet er mer mottakelig for karsinogener før det er ferdig utviklet.

Kan kalk og D-vitamin beskytte mot brystkreft?

Høyt inntak av kalsium og D-vitamin kan beskytte mot brystkreft før menopausen (Arch Intern Med 2007; 167: 1050 – 9). Det viser nye resultater fra The Women's Health Study i USA.

Kvinnene med det høyeste inntaket av enten D-vitamin eller kalsium hadde omkring 40 % redusert risiko for brystkreft i løpet av en tiårsperiode i forhold til dem med lavest inntak. Justering for kosthold, livsstil og mammografiscreening endret ikke resultatene. Imidlertid var tallene

grensesignifikante og dermed forbundet med en viss usikkerhet. Det var ingen sammenheng mellom inntak av kalsium eller D-vitamin og brystkreft etter menopausen.

Publisert: 9. august 2007. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 30. mars 2026.